

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора В.П.Лисенюка на дисертацію Микитей Оксани Миколаївни «Прогностична значущість факторів ризику та клініко-інструментальних показників у хворих з повторним ішемічним інсультом», подану на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.15 – нервові хвороби.

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з державними та галузевими науковими програмами.

Поліпшення діагностики та підвищення ефективності лікування судинних уражень нервової системи залишається найбільш актуальною проблемою сучасної неврології, одним з пріоритетних напрямків наукових медичних досліджень у всьому світі.

Протягом останніх років в Україні зберігається тенденція до зростання кількості хворих на цереброваскулярну патологію з тяжкими розладами – мозковим інсультом, розширенням вікового діапазону захворювання. Незважаючи на значні досягнення у вивченні патофізіології судинних захворювань головного мозку і певні успіхи в лікуванні інсульту в гострому періоді, багато питань клініки, діагностики і лікування залишаються невирішеними. Особливо це стосується повторних мозкових інсультів ішемічного характеру, оскільки надання швидкої та невідкладної медичної допомоги хворим даного профілю потребує термінової диференційної діагностики для подальшого адекватного лікування. Тому слід вітати появу наукової праці, яка ставить за мету оцінити фактори ризику та інформативність клініко-інструментальних показників для прогнозування розвитку повторного ішемічного інсульту.

Тема дисертації пов'язана з науково-дослідною діяльністю кафедри неврології та рефлексотерапії Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика в галузі ангіоневрології і є фрагментом планової бюджетної НДР «Діагностика та лікування патології центральної та периферичної нервової системи з використанням методів рефлексотерапії», термін виконання 2007–2010 рр (№ держреєстрації

0105U002320), а також «Профілактика, діагностика, комплексне лікування та реабілітація у разі захворювань нервової системи з використанням методів рефлексотерапії», термін виконання 2011–2017 рр (№ держреєстрації 0111U002808)

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Матеріалом клініко-функціонального дослідження були 124 пацієнтів, з них 94 хворих на ішемічний інсульт у гострому періоді, які надходили до стаціонару протягом не більше 2 доби від початку захворювання. Далі хворі були розподілені на дві групи: перша група – 47 хворих на повторний ішемічний інсульт; друга група – 47 хворих на первинний ішемічний інсульт.

Контрольну групу склали 30 хворих на гіпертензивну енцефалопатію

Методи діагностики і контролю за перебігом захворювання включали аксіальну комп'ютерну томографію голови, магнітно-резонансну томографію, ультразвукову доплерографію, добове моніторування АТ, електрокардіографія, нейропсихологічне тестування.

Зазначені методи обстеження хворих на ішемічний інсульт відносяться до сучасних і адекватні меті та завданням дослідження. Це дозволило автору провести не тільки якісний, але й кількісний аналіз, зробити обчислення результатів і підтвердити достовірність отриманих висновків за допомогою сучасних методів статистичного аналізу.

Фактичний матеріал поданий у вигляді таблиць(31) і рисунків (16) з конкретними значеннями отриманих величин дає можливість критично оцінити обґрунтованість і достовірність результатів дослідження. Аналіз отриманих даних, як позитивних, так і негативних результатів, дозволяє говорити про об'єктивність автора і вважати достовірними наукові положення дисертації.

Новизна наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу в наукових працях.

Найбільш значним здобутком проведеного дисертаційного дослідження є те, що автором розроблені діагностичні критерії для прогнозування розвитку повторного мозкового інсульту ішемічного характеру, які можна використовувати не тільки на госпітальному, але й догоспітальному етапі. Дисертантом отримані нові дані щодо частоти розвитку повторного ішемічного інсульту в залежності від локалізації та розмірів ішемічного вогнища, а також характеру ураження церебральних судин. Базуючись на результатах клініко-інструментальних досліджень, сформульовані принципи надання адекватної медичної допомоги хворим даного профілю.

Отже, робота О.М. Микитей є певним внеском у нове вирішення наукової задачі – удосконалення прогнозу виникнення повторних ішемічних інсультів, що особливо важливо у пацієнтів більш молодого віку.

Основні результати досліджень достатньо повно висвітлені в публікаціях автора. За матеріалами дисертації опубліковано 13 робіт, з них 8 статті у виданнях, які рекомендовані ДАК України. В публікаціях чітко та повно подано зміст проведених досліджень, запропоновані конкретні діагностичні критерії для прогнозування повторного ішемічного інсульту, а також описана тактика ведення хворих даного профілю.

Таким чином, 13 опублікованих робіт і автореферат дисертації повністю відображають одержані здобувачем результати та висунуті в дисертації положення.

Важливість результатів дослідження для науки й практики, шляхи їх використання.

Встановлені в процесі клініко-функціональних досліджень закономірності поглибили існуючі уявлення про повторні форми мозкового інсульту ішемічного характеру. З'ясовані їх клініко-діагностичні особливості послужили підставою для формулювання прогностичних критеріїв в плані

розвитку повторного ішемічного інсульту, а також наявності супутньої соматичної патології. Розроблені діагностичні критерії та підходи для прогнозування повторних ішемічних інсультів можуть широко використовуватись у практичній роботі як на догоспітальному, так і на госпітальному етапі надання медичної допомоги хворим даного профілю.

Результати дисертаційної роботи впроваджені в клінічну практику неврологічного відділення Київської обласної клінічної лікарні, а також педагогічний процес на кафедрі неврології та рефлексотерапії Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика.

Зміст та оформлення дисертації.

Дисертація написана українською мовою, викладена на 175 сторінках друкованого тексту і побудована за традиційною схемою. Вона включає вступ, огляд літератури, описання матеріалів і методів дослідження, 3 розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів роботи, висновки, практичні рекомендації і список використаних літературних джерел (163 найменування).

У вступі добре обгрунтована актуальність обраної теми, визначені мета дослідження і бзавданнь, викладено новизну роботи та аспекти її теоретичного і практичного значення, наведені дані про апробацію та впровадження результатів проведеного дослідження, чітко визначений особистий внесок дисертанта.

Розділ 1 (огляд літератури) складається з 3 підрозділів, які повністю висвітлюють обрану проблему і в яких поданий змістовний та критичний аналіз сучасних даних щодо патогенезу, діагностики, лікування та профілактики ішемічного інсульту. Автором акцентується увага на питаннях, що залишаються невирішеними і накреслюються конкретні напрямки їх розв'язання. Розділ закінчується коротким резюме, в якому підсумовуються наведені дані і обгрунтовується необхідність проведення дослідження, що стосується розробки діагностичних критеріїв і показників для прогнозування стосовно повторного ішемічного інсульту.

В розділі 2 (матеріал і методи дослідження) представлена клінічна характеристика контингенту обстежених хворих і обґрунтування вибору методів дослідження. Викладені етіологічні чинники і фактори ризику розвитку ішемічного інсульту з атиповим перебігом. Використані методичні підходи не викликають заперечень. Щодо методик інструментальних досліджень слід відмітити, що їх вибір вдалий, застосовувались сучасні високоінформативні способи оцінки стану хворих на ішемічний інсульт, цілком достатні для об'єктивізації клініко-діагностичних особливостей повторного ішемічного інсульту. Всі результати досліджень оброблені методами варіаційної статистики.

Розділ 3 присвячений неврологічній і нейропсихологічній характеристиці контингентів обстежених хворих. В ньому наводиться детальне співставлення між клінічними ознаками і даними і нейропсихологічного тестування у разі первинного та повторного інсультів. В цілому розділ є високоінформативним, фактичний матеріал проаналізований статистично і не викликає заперечень, а основний висновок розділу про існування характерних змін, які відбуваються при розвитку повторного ішемічного інсульту, звучить переконливо.

Розділи 4 та 5 викладені однотипово. В них наведений аналіз показників проведених клініко-інструментальних досліджень. В цілому розділи написані професійно і демонструють досвідченість автора в цих питаннях.

„лікування хворих з атиповими формами мозкових інсультів ішемічного характеру” відображає особливості ведення хворих даного профілю.

В узагальненні результатів автор вдало робить підсумок щодо базових особливостей розвитку і перебігу повторного ішемічного інсульту. Не досить ясно, чому не обговорюються одержані дані з особливостей ведення хворих цього профілю.

Висновки в кількості 7 повністю витікають із змісту дисертаційної роботи, лаконічно і грамотно сформульовані, логічно завершують викладення матеріалу.

Слід також зазначити, що основні положення дисертації в повному обсязі відображені в авторефераті.

Результати дисертації достатньо повно апробовані на різноманітних конференціях, з'їздах, засіданнях та впроваджені в клінічну практику і в навчальний процес міських лікувальних і освітніх закладів.

В процесі рецензування роботи виникло декілька зауважень переважно до оформлення дисертації. Текст дисертації поревантажений таблицями (31), а ілюстрацій замало – всього 16. Це дещо утруднює сприйняття викладеного матеріалу.

В порядку дискусії до дисертанта є декілька запитань:

1) Чи існують експериментальні моделі, які б допомогли у розробці проблеми повторного ішемічного інсульту?

2) Які інструментальні дослідження, за Вашими даними, мають найбільше прогностичне значення в плані розвитку повторного ішемічного інсульту?

3) Чи міняється перелік медикаментозних препаратів під час гострого періоду для хворих на повторний ішемічний інсульт?

Висновки:

Висловлені зауваження та поставлені запитання не впливають на загальну оцінку роботи, яку треба характеризувати цілком позитивно.

Дисертаційна робота Микитей Оксани Миколаївни «Прогностична значущість факторів ризику та клініко-інструментальних показників у хворих з повторним ішемічним інсультом» є самостійною завершеною працею, в якій визначені інформативних показників і критерії ризику щодо розвитку і перебігу повторних форм ішемічного інсульту та обґрунтована тактика їх лікування. За своєю актуальністю і науково-практичним значенням робота

повністю відповідає вимогам, що викладені в п.11 " Порядку присудження наукових ступенів» постанови КМУ №567 від 24.07.2013р. а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.15 – нервові хвороби, а дисертант заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук.

Професор кафедри неврології
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця,
доктор мед. наук, професор

В.П. Лисенюк